

ЛІТЕРАТУРА

1. Академічний тлумачний словник української мови в 11 томах. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua>
2. Артемов Стас / Беспредел приличий/ С. Артемов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vokrugsveta.ru/blogs/sartemov/1684.php>
3. Вікторіанська епоха. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Вікторіанська_епоха
4. Комов О.В. Гендерний аспект перекладу/ О.В. Комов// Актуальні проблеми слов'янської філології. – 2011. – Випуск XXIV. – Частина 1. – С. 409-416.
5. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування: навч. посіб./З. Мацюк, Н. Станкевич. – К.: Каравела, 2005. – С.110.
6. Остін Джейн. Гідність і гонор/ Дж. Остін; [пер. з англ. Т. Некряч]. - К.: ТОВ «Компанія «ВЕЛМАЙТ», 2014. – 416 с.
7. Остін Джейн. Гордість і упередженість/ Дж. Остін; [пер. з англ. В. Горбатька]. – Режим доступу: <http://www.e-reading.club/book.php?book=1025979>
8. Austen Jane. Pride and Prejudice/Jane Austen. – Kyiv: Znannia, 2015. – 382p. – (English Library).

ГРЕБЕНИК І.

Науковий керівник – асист. Куца О. І.

ВІДТВОРЕННЯ ФІГУР ЯКОСТІ У ТРЕЙЛЕРАХ ЗАСОБАМИ МОВИ-МЕТИ

У нас час продукція кіноіндустрії, особливо зарубіжної, користується неабиякою популярністю серед глядачів. Успіх іноземного фільму значною мірою залежить як від якісного перекладу самої стрічки, так і, безумовно, від якісного відтворення трейлера до нього, позаяк цей короткий промо-ролик фільму допомагає глядачам прийняти рішення щодо перегляду тієї чи іншої стрічки.

Окремі аспекти кіноперекладу вивчають: В. Горшкова, Р. Матасов, О. Соловей, С. Назмутдінова та ін. Стилістичним проблемам перекладу присвячені наукові доробки І. Корунця, І. Кравчук, Ю. Бабій, Н. Глінки та ін. Однак адекватність перекладу стилістичних фігур у трейлерах залишається поза увагою дослідників.

Мета статті полягає у вивченні англійських стилістичних фігур якості у трейлерах до фільмів та адекватності їх відтворення українською мовою.

Виклад основного матеріалу. Насамперед слід зазначити, що кінопереклад – це особливий різновид художнього перекладу, адже він спрямований на здійснення художньо-естетичного впливу та досягнення комунікативно-прагматичного ефекту, де кінодіалог – кінцева одиниця перекладу. Однією зі складових кіно є трейлери – невеликі сегменти певного фільму, які використовують для рекламування художнього фільму у кінотеатрах та на телеканалах [2, с. 32].

Процес перекладу трейлерів до фільмів значно відрізняється від процесу перекладу самого фільму. Особливості перекладу роликів до фільмів (трейлерів) полягає у тому, що:

- переклад трейлера відбувається задовго до виходу фільму у прокат, тому перекладач стикається із труднощами у розумінні відносин між героями та їх статусом;
- назва фільму – візитівка, першочергова інформація, яку глядач отримує про кінострічку. Взаємозв'язок між перекладом назви фільму та трейлера досить тісний, адже вони повинні відповідати один одному, оскільки глядач спочатку читає назву фільму, а потім дивиться трейлер до нього;
- переклад трейлера до фільму займає значно менше часу, ніж переклад самого фільму, отже спрощує роботу перекладачеві;
- під час перекладу трейлера до фільму слід звернути увагу не тільки на дослівну передачу з англійської мови українською, а й на артикуляцію зарубіжних акторів [8, с. 63].

Цікаво, що трейлери, як і будь-які інші тексти мають стилістичний аспект, який представлений різноманітними стилістичними фігурами мовлення [1, с. 17].

Стилістичні проблеми перекладу стосуються передачі у перекладі стилістичних характеристик оригіналу: відповідності стилів і жанрів та передачі різних стилістичних засобів (фігур). Оскільки, стилістична компетенція становить вищий рівень у порівнянні зі знанням граматики та лексики, то стилістичні проблеми перекладу становлять більші труднощі для перекладача [3, с. 59].

Врахування стилістичних особливостей оригіналу та їх відтворення сприятиме адекватності перекладу. Адекватний переклад – відтворення єдності змісту і форми оригіналу засобами іншої мови. Такий переклад враховує і змістову, і прагматичну еквівалентність, не порушуючи при цьому ніяких норм, є точним і не містить певних неприпустимих переколючень [9].

Звернемо увагу, що стилістичні фігури - синтаксичні мовні звороти, орієнтовані на незвичність слововживання, посилення емоційності, образності вислову, оздобу мовлення [10, с. 186].

Л. Мацько та ін. стверджують, що поняттям «фігури» охоплюються три типи виражальних засобів мови:

- фігури заміни, заміщення (тропи);
- фігури сумісності;

- фігури протилежності [5, с. 327].

Під фігурами заміни розуміють стилістично марковані способи поєднання в синтагматичній послідовності значень одиниць одного рівня в межах одиниць вищого рівня. Виділяють два типи фігур заміни:

- фігури якості;
- фігури кількості [5, с. 328].

У нашому дослідженні звернемо увагу на фігури якості, які є невіддільним елементом трейлерів.

До фігур якості належать ті, котрі виникли на зіставленні якостей і властивостей двох різнорідних предметів зі спільною для них якісною ознакою. Такими є:

- метафора (антономазія, персоніфікація, алегорія);
- метонімія (синекдоха, перифраза, евфемізм, іронія) [5, с. 328].

Розглянемо детальніше кожну фігуру якості, а також наведемо приклади їх відтворення українською мовою.

Метафора – найпоширеніший різновид переносного вживання слів. Вона породжена тим, що між предметами, явищами, процесами, ознаками різних предметів немало спільного, схожого, тому однією лексемою позначають особи, істоти, предмети, дії, ознаки тощо, які чимось подібні. Метафора зазвичай є джерелом нових значень [4, с. 157].

Наведемо приклад метафори з трейлера до фільму «Канікули» (“Vacation”, 2015):

“This family is gonna rot, we gotta shake things up.” – “Наша сім’я заснула. Прокідайтеся, народ [14; 31]!”

В цьому прикладі фраза *сім’я заснула* вживається у переносному значенні. Герой, котрий говорить ці слова має на увазі те, що стосунки в сім’ї стали в’ялими, вони віддалилися один від одного.

Антономазія – різновид синекдохи, перенос імені – перейменування. Є два види антономазії:

- використання широківідомих власних імен персонажів у ролі загальних;
- вживання загальних назв у ролі прізвиськ літературних персонажів та імен літературних персонажів.

Антономазія потребує фонових знань щодо ознак і властивостей того, чие ім’я або назва використовується. Обидва види антономазії характеризуються виразною експресією [5, с. 377].

У нижченаведеному прикладі зі стрічки «Марсіанин» (“The Martian”, 2015) можемо помітити, що слово Х’юстон є загальновідомим (ім’я, назва міста у штаті Техас), але у даному випадку це є стала фраза, котру застосовують у Космонавтиці.

“Houston be advised, we’ve got a video message, it’s directed to the whole crew.” – “Х’юстон, у нас є відеоповідомлення, адресоване усій команді [15; 27].”

Персоніфікація – троп, побудований на наділенні предметів, явищ природи та абстрактних понять рисами людини [7, с. 46]. Його ще також називають одухотворенням, уособленням. Є підстави вважати, що персоніфікація належить до найдавніших метафоричних явищ мови, вона відображала анімістичний погляд людей на природу, при якому весь світ населявся духами: говорив, сміявся, плакав, тужив [5, с. 377].

“Genetic modification would add the wow factor.” – “Тепер генетичні модифікації збільшать «вау-фактор» [20; 25].”

Вищенаведена фраза звучить у трейлері до фільму «Світ Юрського періоду» (“Jurassic World”, 2015). Оскільки, генетичні модифікації це нежива істота, тому вони не можуть мати безпосереднього впливу. Тому, їх наділили загальною людською рисою, котра дозволить збільшити цей «вау-фактор».

Алегорія – спосіб художньо-стилістичного зображення, який має в своїй основі приховування конкретної особи (осіб), явищ, предметів під певними конкретними художніми образами [4, с. 353]. Алегорією, або «злиття кількох метафор», можна назвати великою метафорою. Тема твору розгортається як розвиток метафоричного образу, все зображене має переносне значення: персонажі, їхні дії, місце, час тощо. Все це виражається системою мовних засобів, що включає в себе всі інші тропи і фігурні побудови [5, с. 378].

Приклад алегорії наведемо з трейлера до фільму «Віктор Франкенштейн» (“Victor Frankenstein” 2015):

“It is a time of innovation and progress, when the world’s greatest minds push the limits of what’s possible and goes deep of the unthinkable. My friend Victor Frankenstein is one such man.

I dream of a world, where hope replaces fear. Where a crippled man could be healed to walk again. What if we could give every life the chance it deserved? Igor, help me change the world!”

“В бурхливу епоху інновацій і прогресу, найвидатніші учені світу ламають межі немислимого. Мій друг, Віктор Франкенштейн – один із них.

В моєму «Новому світі» надія долає страх. Каліки одужують і знову стають на ноги. Що якщо ми можемо дати цей шанс кожній людині? Ігоре, допоможі мені змінити цей світ [12; 32]!”

У вищенаведеному прикладі можемо зрозуміти із контексту, що є фрази, корі вжиті у непрямому значенні, наприклад, *учені світу ламають межі немислимого*. Перш за все, люди не в змозі ламати межі немислимого, адже це нереальний предмет, який не має меж і є невидимий людському оку. Також у фразі *надія долає страх* присутня алегорія, відчуття не мають людських здібностей. В останній фразі, де герой пропонує змінити світ є прихована алегорія, котру можна зрозуміти із контексту, адже мається на увазі змінити те, що є незмінним та невіддільним людині.

Метонімія – це троп, побудований на перенесенні значення за суміжністю, тобто на основі тісного внутрішнього чи зовнішнього зв'язку між зіставляваними поняттями. Зв'язок цей може бути між автором та його твором; між дією і знаряддям дії; між посудиною і вмістом; між предметом і матеріалом; між місцевістю і людьми, які в ній перебувають [7, с. 45].

“Before you judge – you should know I’m doing fine.” – “Не судіть, не стівчайте – у мене все мін-мон [13; 30].”

Вищенаведений приклад з ролика до фільму «Дівчина без комплексів» (“Trainwreck”, 2015). Загалом ця фраза запозичена із англійської мови, але нам відомо, що у прямому перекладі це звучить як добре, чудово. Метонімічний зв'язок полягає у тісному зв'язку героїні стрічки із її самопочуттям, а також місцем проживання (США), що зацікавлює глядача.

Синекдоха – це троп, вид метонімії, вислів, заснований на кількісному зіставленні предметів, який надає йому ширшого значення, ніж звичайно [5, с. 449]. Це такі мовленнєві явища:

- вживання замість назви всього предмета назви його частини (частин);
- вживання однини замість множини або множини замість однини [4, с. 159].

Приклад синекдохи наведений нижче із трейлера до фільму «Фокус» (“Focus” 2015), де ми можемо помітити, що спочатку вживається узагальнююче слово *дівка*, а потім уточнююче *практикантка*.

- *“We’re about 30 strong, everybody gets a percentage. They hit quick and get out.”*
- *Who’s that girl?*
- *She’s our intern.”*
- *“У нас ціла команда: усі одержують частку. Швидко налітають і звалюють.”*
- *Що це за дівка?*
- *Наша практикантка[21; 24].”*

Перифраза – описовий зворот, за допомогою якого явище, предмет, особа, реалія називаються не прямо, а описово, через характерні риси їх. Перифрастичні звороти є одним із засобів передачі ставлення автора до того, про що він пише [7, с. 63].

Приклад перифрази наведемо із ролика до фільму «Бетмен проти Супермена: На зорі справедливості» (“Batman v Superman: Dawn of Justice” 2016).

“This bat vigilante is like a one-man right of terror.”

“Цей біснுவатий кажан усіх тероризує [11; 23].”

У вищенаведеному прикладі можемо побачити вдалий приклад перифрази. У фразі *біснуватий кажан* мова йде про Бетмена, одного із головних героїв фільму. Такий приклад перифрази вжито з метою уникнення зайвих повторень, а також для додавання певного комічного ефекту.

Евфемізм – це слова і вирази, що вживаються з метою уникнення слів з грубим чи непристойним змістом. В деяких випадках евфемізми комічні, тому що називають предмети за такими ознаками, які спеціально викликають у свідомості людини грубі слова, згрубілі вислови. Така завуальованість тільки безпосередньо і комічно підкреслює певний вираз, а не приховує його значення, що і викликає сміх [5, с. 401].

Нижченаведений приклад евфемізму із трейлера до фільму «Сестри» (“Sisters”, 2015). Фраза, яка вказана нижче додає певного комічного ефекту, завдяки словам із прихованим змістом. Це все виникає внаслідок контрасту слів, які на перший погляд стосуються тематики садівництва.

“We are looking for a yard artisan to do some work on our bushes. I bet working on other people’s bushes makes you wanna wreck your weeds.” – “Нам потрібен садівник, який би доглянув за нашими хащами. Тобі треба взяти свою велику ломаку і прополоти там все добряче [19; 29].”

Іронія – прихований глум, глузування; стилістичний прийом, який полягає в невідповідності між прямо висловленим змістом і тією його прихованою сутністю, що легко вгадується [4, с. 356].

- *“Oh, I believe I’ve just shot John.”*
- *“Excellent shot, sir.”*
- *“О, здається я підстрелив Джона.”*
- *“Чудовий постріл, сер [17; 26].”*

Вищенаведений приклад із трейлера до фільму «Мордекай» (“Mortdecai”, 2015). У фразі присутня прихована байдужість та глузування. Тому виникає певна невідповідність між першою фразою, де герой каже, що підстрелив Джона, а той у відповідь хвалить його постріл.

Висновки. Отже, підсумовуючи усе досліджене вище можна стверджувати, що кінопереклад перебуває зараз на піку популярності. Одним із важливих аспектів відтворення аудіовізуальної продукції вважається переклад трейлерів, у яких є значна кількість стилістичних фігур (фігури заміни або заміщення, фігури сумісності, фігури протилежності). З’ясовано, що до стилістичних фігур якості відносять метафору, синекдоху, перифразу, метонімію, антономазію, алегорію, іронію, евфемізм, персоніфікацію. Наведені вище приклади з трейлерів до фільмів свідчать про те, що перекладачам вдалося адекватно відтворити фігури якості засобами цільової мови.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у вивченні інших стилістичних фігур у трейлерах до фільмів та адекватності їх відтворення українською мовою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Брандес М. П. Предпереводческий анализ текста (для ин-тов и фак-тов иностр. языков) : Учеб. Пособие / М. П. Брандес. – 3-е изд., стереотип. – М. : НВИ-ТЕЗАУРУС, 2001. – 224 с.
2. Горшкова В. Е. Теоретические основы процессоориентированного подхода к переводу кинодиалога (на материале современного французского кино) : автореф. дис. ... д-ра филол. наук / В. Е. Горшкова. – Иркутск, 2006. – 32 с.
3. Демський М. Т. Системні зв'язки у сфері фраземіки / М. Т. Демський // Мовознавство. – 1991. - № 2. - 262 с.
4. Дудик П. С. Стилїстика української мови: Навчальний посібник. – К. : Видавничий центр «Академія», 2005. – 368 с.
5. Мацько Л. І. та ін. Стилїстика української мови: Підручник / Л. І. Мацько, О. М. Сидоренко, О. М. Мацько; За ред. Л. І. Мацько. – К. : Вища шк., 2003. – 462 с.
6. Пелевина Н. Ф. Стилїстический анализ художественного текста / Н. Ф. Пелевина. – Л., 1980. – 271 с.
7. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови : Підручник. – К. : Либідь, 1993. – 248 с.
8. Сергеенков С. А. Киноперевод – взгляд за кулисы / С. А. Сергеенков // Мосты № 2(46). – 2015. – М. : Р.Валент. – С. 58-63.
9. Складчикова Н. В. Семантическое содержание метафоры и виды его компенсации при переводе / Н. В. Складчикова // Номинация и контекст: сб. научных трудов. – Кемерово, 1985. – С. 21-29.
10. Стилїстичні (риторичні) фігури // Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г., за ред. С. Я. Єрмоленко. — К.: Либідь, 2001. — 223 с.
11. Бетмен проти Супермена: На зорі справедливості. Офіційний український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=t87L18mWDGE>.
12. Віктор Франкенштейн. Український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=IZfvTSwbZ1A>.
13. Дівчина без комплексів. Офіційний український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=DiQKse4Erbk>.
14. Каникули. Офіційний український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=URO7OdogkM>.
15. Марсіянин. Офіційний український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=aX-ZR2iZfr8>.
16. Месники : Ера Альтрона. Офіційний український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=4OO5CoEVTDs>.
17. Мордекай. Офіційний український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=yuy83zjuQHQ>.
18. Ніч перед похміллям. Український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=6nD4dNPp0S4>.
19. Сестри. Український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=IRC7Vma5XMA>.
20. Світ Юрського періоду. Офіційний український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=TeOH4H25TT4>.
21. Фокус. Офіційний український трейлер [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.youtube.com/watch?v=Bq6cGRNjIQ&nohtml5=False>.
22. Avengers: Age of Ultron Official Trailer [Electronic source]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=u1OKBqHICMQ>.
23. Batman v Superman: Dawn of Justice. Official Trailer [Electronic source]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=0WWzgGyAH6Y&nohtml5=False>
24. Focus. Official Trailer [Electronic source]. – Access mode :
25. <https://www.youtube.com/watch?v=MxCRgtdAuBo&nohtml5=False>.
26. Jurassic World Official Trailer [Electronic source]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=L-6G911eCvg>.
27. Mortdecai Official Teaser Trailer [Electronic source]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=Eh6nYOhItOM>.
28. The Martian Official HD Trailer [Electronic source]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=2p7bgMxewxA>.
29. The Night Before Official Red Band Trailer [Electronic source]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=ocjpSBMNyoU>.
30. Sisters Official Trailer [Electronic source]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=R11L9cI1dFE>.
31. Trainwreck Official Trailer [Electronic source]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=2MxnhBPOIx4>.
32. Vacation Red Band Trailer [Electronic source]. – Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=ScMOyURq9os>.
33. Victor Frankenstein. Official Trailer [Electronic source]. – Access mode :
34. <https://www.youtube.com/watch?v=cvESrJ5GdHc&nohtml5=False>.

Шпак Т.

Науковий керівник – доц. Кравець С.В.

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
У КІНЕМАТОГРАФІЧНОМУ ДИСКУРСІ**

Проблема юридичного перекладу знаходить своє висвітлення у низці теоретичних та експериментальних досліджень. Так, у працях В.В. Алімова, С.В. Власенко, В.І. Карабана, В.Н.